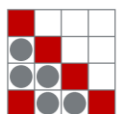

Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.

nova EU perspektiva i metrika, a mi?

prof.dr.sc. Slavica Singer
članica NVK

Zagreb, 1. listopad 2014.

Nacionalno
Vijeće za
Konkurentnost

National
Competitiveness
Council

Mjerenje konkurentnosti u Hrvatskoj

- Istraživanje konkurentnosti na nacionalnoj razini - **godišnje**
 - od 2002. (u okviru Svjetskog gospodarskog foruma)
 - od 2005. (u okviru IMD)
- Istraživanje konkurentnosti na podnacionalnoj razini – regionalni indeks konkurentnosti - **trogodišnje**
 - od 2007. godine - NVK i Program Ujedinjenih naroda za razvoj, Hrvatska
 - EU, od 2010. – tri dobra primjera: Hrvatska, UK i Finska
 - istraživački tim Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Instituta za međunarodne odnose
 - anketiranje - Hental

Što je Regionalni indeks konkurentnosti?

- EU definicija regionalne konkurentnosti:
 - *Regional competitiveness can be defined as the **ability to offer an attractive and sustainable environment for firms and residents to live and work.*** (EU RCI, 2013, str. 4)
- Procjena...
 - kvalitete skupa faktora, politika i institucija koji svojom isprepletenošću utječu na ODRŽIVU PRODUKTIVNOST, mjereno kroz:
 - kvalitetu POSLOVNOG OKRUŽENJA i POSLOVNOG SEKTORA
 - kvalitetu INTERAKCIJE poslovnog okruženja i poslovnog sektora

Zašto mjeriti regionalnu konkurentnost?

- Regije se značajno **razlikuju** u kvaliteti uvjeta poslovanja i življenja
- Regionalna konkurentnost
 - između mikro (poduzeća) i makro (nacionalna) razine konkurentnosti
 - Regionalna konkurentnost \neq zbroj konkurentnosti poduzeća
 - Regionalna konkurentnost \neq nacionalna konkurentnost “u malom”
- Razlika između konkurentnosti poduzeća i makro/regionalne konkurentnosti
 - Konkurentnost poduzeća u istoj djelatnosti – *zero sum game*
 - Makro/regionalna konkurentnost – ***win/win game***

Konkurentnost NUTS2 regija

- EU Regional Competitiveness Index 2013
 - od 2010., svake tri godine
- EU 28
- 273 NUTS2 regije (u RCI 2013, 262 regije)
- Kriteriji:
 - Stanovništvo 800.000 – 3 milijuna

ali postoje ogromne razlike, od ispod 100.000 do više od 11 milijuna stanovnika po regiji

EU najkonkurentnije regije, 2013

Prvih 10

- Utrecht
- London area (Inner London, Outer London, Bedfordshire, Hertfordshire and Essex)
- Berkshire, Buckinghamshire and Oxfordshire
- Region of Stockholm
- Surrey, East and West Sussex
- Region of Amsterdam
- Region of Frankfurt (Darmstadt)
- Region of Paris (Île de France)
- Region of Copenhagen (Hovedstaden)
- Zuid-Holland

• Zadnjih 23 regije:

- Regije iz Rumunjske, Bugarske i Grčke

NUTS 2 podjela Hrvatske, od 2013. godine

HR03 Jadranska Hrvatska
HR04 Kontinentalna Hrvatska

Republika Hrvatska
Državni zavod za statistiku

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku (NUTS)

Statističke regije razina 2 (NUTS 2)

Legenda

**2 statističke regije
(razina regije)**

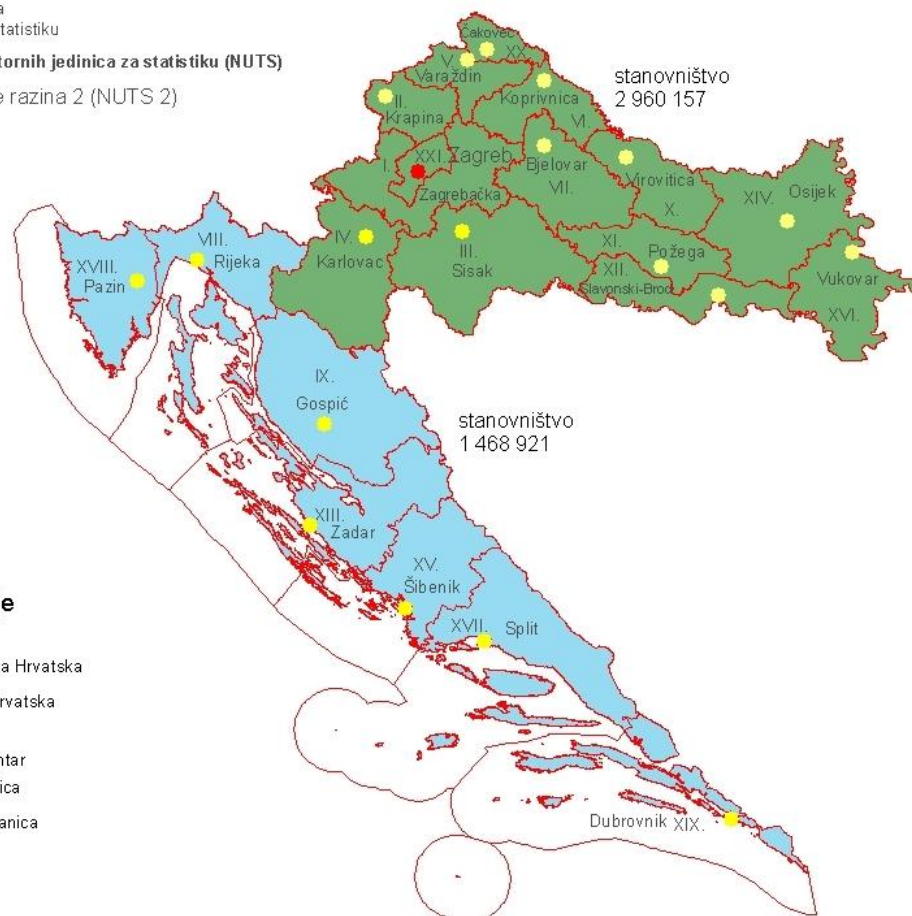
Kontinentalna Hrvatska
Jadranska Hrvatska

Županijski centar

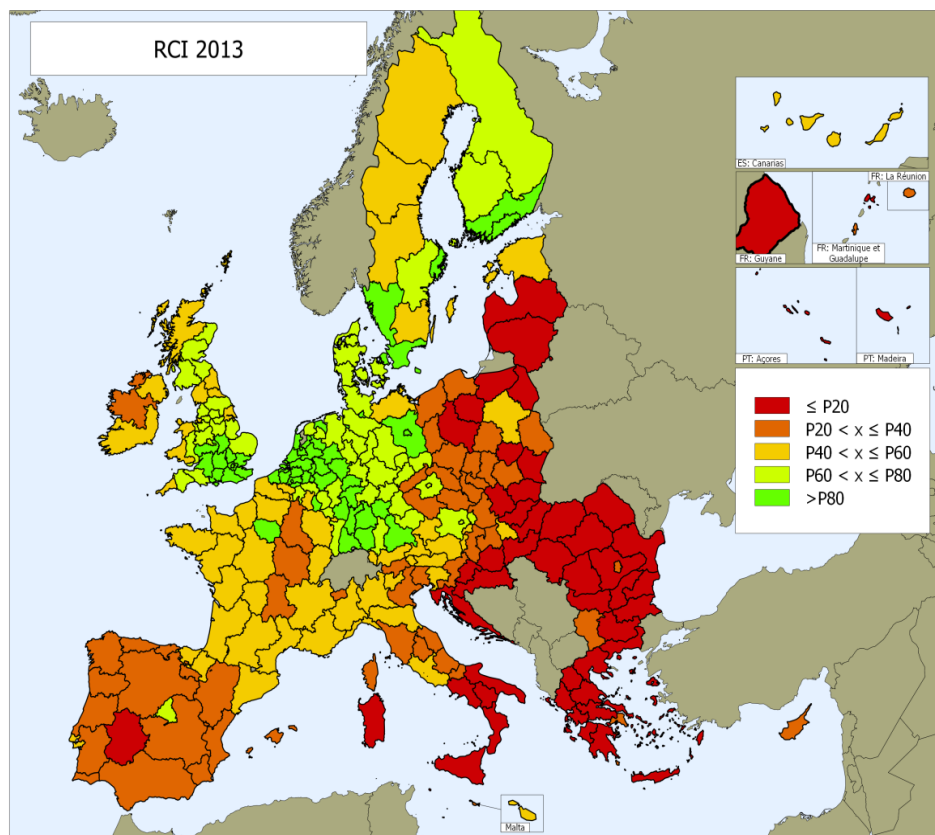
Državna granica

Županijska granica

625 km²
100 km²

Regionalni indeks konkurentnosti – Hrvatska u EU

Rang, od 262 regije:

HR03 Jadranska 225

HRO4 Kontinentalna 213

:

Procjena razvojnih faza za NUTS2 regije, 2013

- Od tri razvojne faze do pet razvojnih faza
 - radi “finijeg” uočavanja razlika
 - 20 od 28 članica EU u fazi razvoja temeljenoj na inovativnosti

- Kriterij BDP po stanovniku (PPS), od prosjeka EU

	Faza razvoja	stupovi konkurentnosti			
		temeljni	efikasnost	inovativnost	
• <50	1	35.00%	50.00%	15.00%	100%
• 50-75	2	31.25%	50.00%	18.75%	100%
• 75-90	3	27.50%	50.00%	22.50%	100%
• 90-110	4	23.75%	50.00%	26.25%	100%
• >=110	5	20.00%	50.00%	30.00%	100%

Hrvatske regije po fazama razvijenosti

	BDP indeks	Stupanj razvijenosti*
--	------------	-----------------------

HR03 Jadranska	60,42	2
HRO4 Kontinentalna	62,97	2

*u kategoriji 50-75% BDP pc PPC

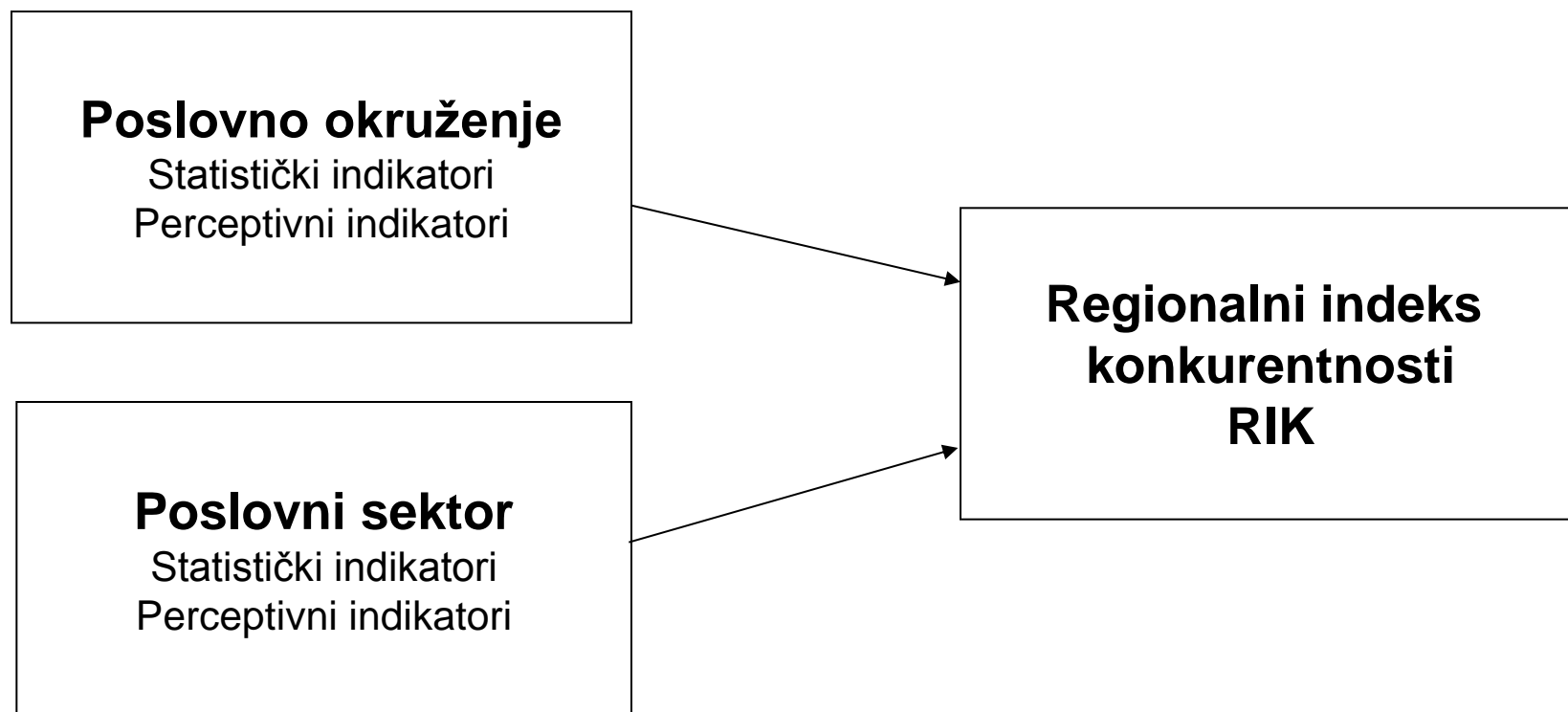
Što RIK Hrvatska mjeri?

- u 2007. i 2010. godini:
 - regionalnu (NUTS2) konkurentnost
 - Sjeverozapadna, Panonska, Jadranska
 - županijsku (NUTS3) konkurentnost
 - 20 županija + Grad Zagreb
- u 2013. godini:
 - županijsku (NUTS3) konkurentnost
 - 20 županija + Grad Zagreb

I još...

- razlike u **konkurentnosti** županija,
- razlike u vrijednosti podindeksa **poslovnog okruženja** i **poslovnog sektora** po županijama,
- razlike između **statističke i perceptivne vrijednosti** podindeksa konkurentnosti (poslovnog okruženja i poslovnog sektora) po županijama
- razlike između statističke i perceptivne vrijednosti **komponenti** podindeksa konkurentnosti (poslovnog okruženja i poslovnog sektora) na razini županija.

Model izračuna regionalne konkurentnosti

Indikatori za izračun RIK-a

Poslovno okruženje

- ***Statistički indikatori:***
Demografija, zdravlje i kultura
Obrazovanje
Osnovna infrastruktura i javni sektor
Poslovna infrastruktura
- ***Perceptivni indikatori:***
Lokacijske prednosti
Lokalna uprava
Infrastruktura
Vladavina prava
Obrazovanje
Financijsko tržište i lokalna konkurencija

Poslovni sektor

- ***Statistički indikatori***
Investicije i poduzetnička dinamika
Razvijenost poduzetništva
Ekonomski rezultati - razina
Ekonomski rezultati – dinamika
- ***Perceptivni indikatori:***
Tehnologija i inovativnost
Klasteri
Marketing i management

Rezultati rangiranja županija Hrvatske

Županija	2013.	2010.	2007.
Grad Zagreb	1	2	1
Varaždinska	2	1	4
Istarska	3	3	3
Međimurska	4	4	2
Primorsko-goranska	5	7	6
Zadarska	6	6	9
Zagrebačka	7	5	5
Koprivničko-križevačka	8	12	7
Splitsko-dalmatinska	9	8	8
Dubrovačko-neretvanska	10	9	10
Osječko-baranjska	11	13	14
Krapinsko-zagorska	12	11	15
Karlovačka	13	14	12
Šibensko-kninska	14	10	13
Bjelovarsko-bilogorska	15	15	11
Brodsko-posavska	16	16	18
Ličko-senjska	17	18	19
Virovitičko-podravska	18	17	17
Sisačko-moslavačka	19	19	16
Vukovarsko-srijemska	20	20	21
Požeško-slavonska	21	21	20

Od 21 županije ...

Jačanje konkurentnosti (pomak za 3 mjesta):

- Osječko-baranjska (sa 14. na 11. mjesto)
- Krapinsko-zagorska (sa 15. na 12. mjesto)
- Zadarska (sa 9. na 6. mjesto)

Pogoršanje konkurentnosti

- Bjelovarsko-bilogorska (sa 11. na 15. mjesto)
- Sisačko-moslavačka (sa 16. na 19. mjesto)

Ostale županije uglavnom se „vrte“ unutar slične razine ranga u razdoblju 2007.-2013. godine.

Značajne razlike u kvaliteti poslovnog okruženja i ...

- Poslovno okruženje u najkonkurentnijim županijama (Grad Zagreb, Varaždinska, Istarska, Međimurska i Primorsko-goranska):
 - **pozitivni migracijski saldo (osim Međimurske i Varaždinske županije),**
 - jače prisustvo poduzetničkih zona (osim Grada Zagreba),
 - **veće učešće visokoobrazovanih ljudi (osim Međimurske i Varaždinske županije).**
- Poslovno okruženje u najmanje konkurentnim županijama (Požeško-slavonska, Vukovarsko-srijemska, Sisačko-moslavačka, Virovitičko-podravska i Ličko-senjska):
 - negativni migracijski saldo – od 14,5 do 26,1%,
 - manje poduzetničkih zona (osim Virovitičko-podravске i Ličko-senjske županije),
 - značajnije niže učešće visokoobrazovanih ljudi.

- Poslovni sektor u najkonkurentnijim županijama:
 - veća gustoća poslovnih aktera
 - veći broj zaposlenih na broj stanovnika
 - bolji odnos broja zaposlenih u malim i srednjim poduzećima i broja stanovnika,
 - veći broj obrta na broj stanovnika
 - razlika blijedi kada se uspoređuje **poslovna djelotvornost** mjerena neto financijskim rezultatom prema ukupnom prihodu – od negativnih 4% u Vukovarsko-srijemskoj županiji do pozitivnih 2,3% u Međimurskoj županiji.

Statistički vs. Perceptivni rang

	statistički	perceptivni
Pesimisti:		
Istarska	2	11
Primorsko-goranska	3	15
Dubrovačka	5	12
Optimisti:		
Brodsko-posavska	21	6
Osječko-baranjska	16	4
Koprivničko-križevačka	10	2
Znaju kako im je:		
Sisačko-moslavačka	17	19
Vukovarsko-srijemska	19	18
Požeško-slavonska	20	21

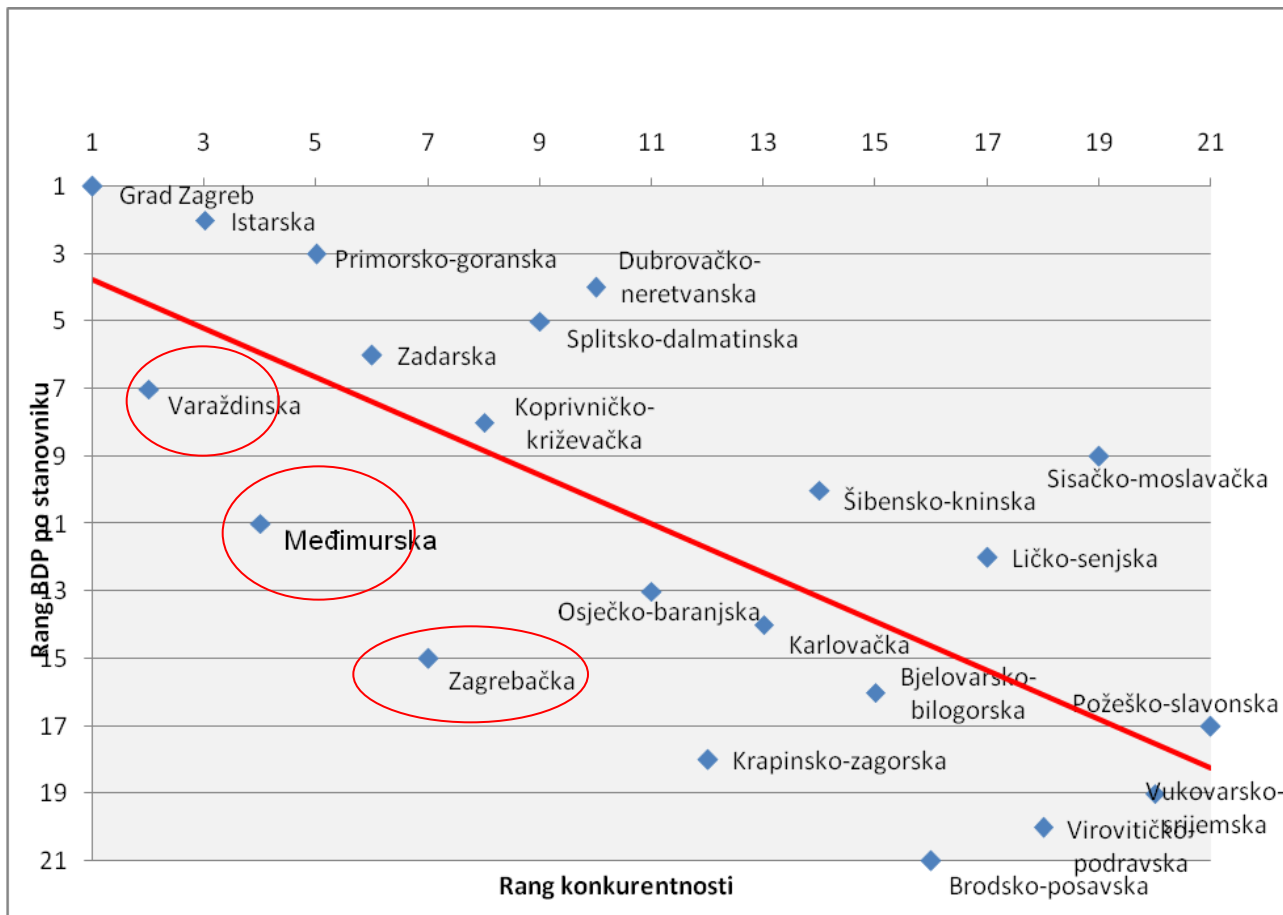
Najslabiji stupovi konkurentnosti u 2013.

Isto kao i 2010.:

	prosječne ocjene*
• Razvijenost financijskog tržišta	3,49
• Klasteri	3,73
• Lokalna uprava	3,76

*na skali od 1 (najlošije) do 7 (najbolje)

Najkonkurentnije županije su i najrazvijenije – najmanje konkurentne su i najnerazvijenije

Trend linija

Rang konkurentnosti

- ispod trend linije
 - Viša razina konkurentnosti (razvojni potencijal), niži rang temeljen na podacima o ostvarenom BDP po stanovniku.
 - zašto se razvojni potencijal ne pretvara u novu vrijednost (tj. bruto domaći proizvod) u intenzitetu koji bi se mogao očekivati s obzirom na kvalitetu stupova konkurentnosti?
 - **Zagrebačka**, Međimurska i Varaždinska županija

- Iznad trend linije
 - nesrazmjer između nižeg ranga konkurentnosti (razvojnog potencijala) i višeg ranga razvijenosti (mjereno BDP po stanovniku)
 - BDP sadržava priljev prihoda koji nije rezultat poslovnih aktivnosti u županiji (npr. subvencije ili investicije)
 - ugroženost održivosti više razine BDP-a po stanovniku u dužem roku, ako primatelji pomoći NE pokazuju napore u jačanju stupova konkurentnosti

Razvojne faze županija

Kriterij:

BDP po stanovniku
% od prosjeka Hrvatske

- Razvoj vođen resursima
- Razvoj vođen efikasnošću
- Razvoj vođen inovacijama

< 75 %

≥ 75 % i < 100 %

≥ 100 %

Indeks razvijenosti - MRRFEU

Skupina I < 75%

- Virovitičko-podravska 5,56
- Brodsko-posavska 18,43
- Vukovarsko-srijemska 18,73
- Bjelovarsko-bilogorska 23,29
- Požeško-slavonska 33,81
- Sisačko-moslavačka 38,70
- Osječko-baranjska 46,07
- Karlovačka 56,34
- Koprivničko-križevačka 59,19
- Ličko-senjska 64,82
- Međimurska 69,65
- Krapinsko-zagorska 73,24

Rang konkurentnosti

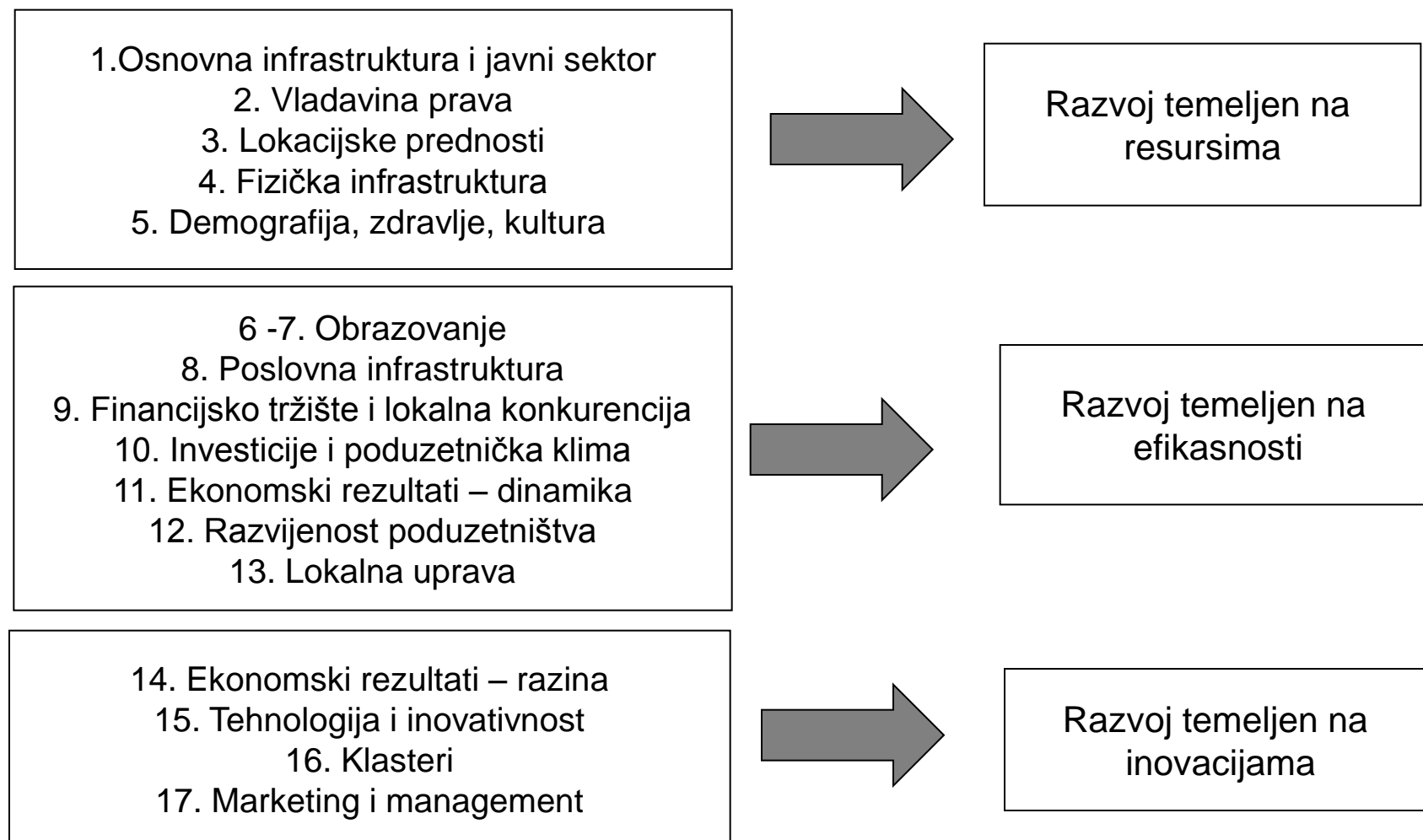
18
16
20
15
21
19
11
13
8
17
4
12

Indeks razvijenosti MRRFEU

•	<i>Skupina II</i>	75-100%	
•	Šibensko-kninska	80,93	14
•	Varaždinska	86,34	2
•	Splitsko-dalmatinska	93,75	9
•	<i>Skupina III</i>	100-125%	
•	Zadarska	106,39	6
•	Dubrovačko-neretvanska	120,84	10
•	Zagrebačka	124,23	7
•	<i>Skupina IV</i>	>125%	
•	Primorsko-goranska	139,21	5
•	Istarska	156,80	3
•	Grad Zagreb	186,40	1

Razvojne faze i stupovi konkurentnosti

Razvojne faze županija - 2013.

	RAZVOJ TEMELJEN NA RESURSIMA					RAZVOJ TEMELJEN NA EFIKASNOSTI								RAZVOJ TEMELJEN NA INOVACIJAMA			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Grad Zagreb	+	o	+	-	+	+	-	o	-	o	o	+	+	+	-	-	-
Istarska	+	o	o	+	+	o	+	o	-	+	+	+	o	+	o	o	-
Primorsko-goranska	+	+	o	o	+	+	-	-	o	+	+	+	+	+	+	+	o
Dubrovačko-neretvanska	o	o	+	o	+	+	-	o	+	o	+	o	o	+	o	o	o

Splitsko-dalmatinska	o	o	+	-	+	+	o	o	o	-	+	o	+	o	o	-	o
Zadarska	o	o	-	-	+	+	-	o	+	o	+	o	-	+	-	o	-
Varaždinska	+	-	-	o	o	o	-	+	-	+	o	+	-	o	-	-	-
Koprivničko-križevačka	+	-	o	-	o	o	o	o	-	o	o	+	-	o	-	-	o
Sisačko-moslavačka	-	+	+	o	-	-	+	-	+	-	o	-	+	-	+	+	+
Šibensko-kninska	-	+	-	+	o	+	+	-	+	-	+	o	+	+	+	+	+
Međimurska	+	-	-	-	o	o	o	+	o	+	o	+	o	+	-	-	o
Ličko-senjska	-	-	o	+	-	o	+	+	+	-	+	-	o	o	+	+	+
Osječko-baranjska	o	o	o	-	o	-	o	-	-	+	o	o	-	-	o	-	-

Karlovačka	-	-	-	+	o	o	o	o	+	o	-	o	o	o	o	o	+
Zagrebačka	o	+	o	-	+	+	-	+	-	+	-	+	o	-	-	-	-
Bjelovarsko-bilogorska	o	+	o	o	-	-	+	+	o	o	-	o	o	-	+	+	+
Požeško-slavonska	o	+	+	+	-	-	+	o	+	-	-	-	+	-	+	+	+
Krapinsko-zagorska	+	o	-	o	o	o	o	+	o	-	-	o	-	o	o	o	o
Vukovarsko-srijemska	-	+	+	+	-	-	+	-	+	+	o	-	+	-	+	+	+
Virovitička-podravska	-	-	+	+	-	-	o	+	o	o	-	-	-	o	o	o	o
Brodsko-posavska	-	-	-	o	o	-	-	-	-	-	-	-	-	-	o	o	o

Razvojne faze županija - 2010.

	RAZVOJ TEMELJEN NA RESURSIMA					RAZVOJ TEMELJEN NA EFIKASNOSTI								RAZVOJ TEMELJEN NA INOVACIJAMA			
Grad Zagreb	+	-	-	+	+	+	+	0	+	-	-	+	-	+	0	+	+
Istarska	+	-	0	-	+	+	-	+	+	+	-	+	0	+	0	0	+
Primorsko-goranska	+	0	0	0	+	+	0	-	-	+	-	+	0	+	0	0	0
Dubrovačko-neretvanska	0	0	-	+	+	+	0	0	0	0	0	0	0	+	+	-	0
Koprivničko-križevačka	+	+	0	+	-	-	0	-	+	-	-	0	+	0	+	+	+
Varaždinska	+	+	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+
Ličko-senjska	-	+	-	-	-	-	-	-	0	+	0	-	+	0	-	-	-
Splitsko-dalmatinska	0	-	0	0	+	+	0	+	0	+	+	0	-	+	-	0	0
Karlovačka	-	+	+	0	0	0	+	0	0	-	0	0	0	0	0	0	-
Zadarska	-	+	+	+	+	0	0	0	-	+	+	0	+	0	+	+	+
Osječko-baranjska	0	+	0	+	0	0	+	-	+	-	0	-	+	-	+	+	+
Šibensko-kninska	-	-	+	-	0	+	0	+	-	0	+	0	-	+	-	-	-
Međimurska	+	+	+	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0
Sisačko-moslavačka	-	-	-	0	-	-	-	-	-	0	-	-	-	0	-	-	-
Zagrebačka	0	0	-	+	+	+	+	+	+	0	-	+	0	-	+	+	+
Krapinsko-zagorska	0	0	+	0	0	0	0	+	0	-	0	+	+	0	0	0	0
Virovitičko-podravska	-	0	-	-	-	0	-	0	-	0	+	-	0	-	0	0	-
Bjelovarsko-bilogorska	+	-	0	0	-	-	-	0	0	0	-	0	-	-	-	-	0
Požeško-slavonska	0	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Vukovarsko-srijemska	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0	+	-	-	-	-	-	-
Brodsko-posavska	-	0	+	-	0	-	+	0	0	-	+	-	0	-	0	0	0

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2010.

Tko i kako koristiti RIK 2013.?

Tko?

- Vlada, ministarstva, vladine agencije
- Područna i lokalna samouprava
- Investitori
- Istraživači

Kako?

- Usporedba 2013. sa 2010. i 2007. na razini županija
- Usporedba kvalitete poslovnog okruženja i poslovnog sektora
- Usporedba pojedinih stupova konkurentnosti i indikatora unutar poslovnog okruženja i poslovnog sektora
- Usporedba statističkih i perceptivnih vrijednosti pojedinih stupova konkurentnosti i indikatora

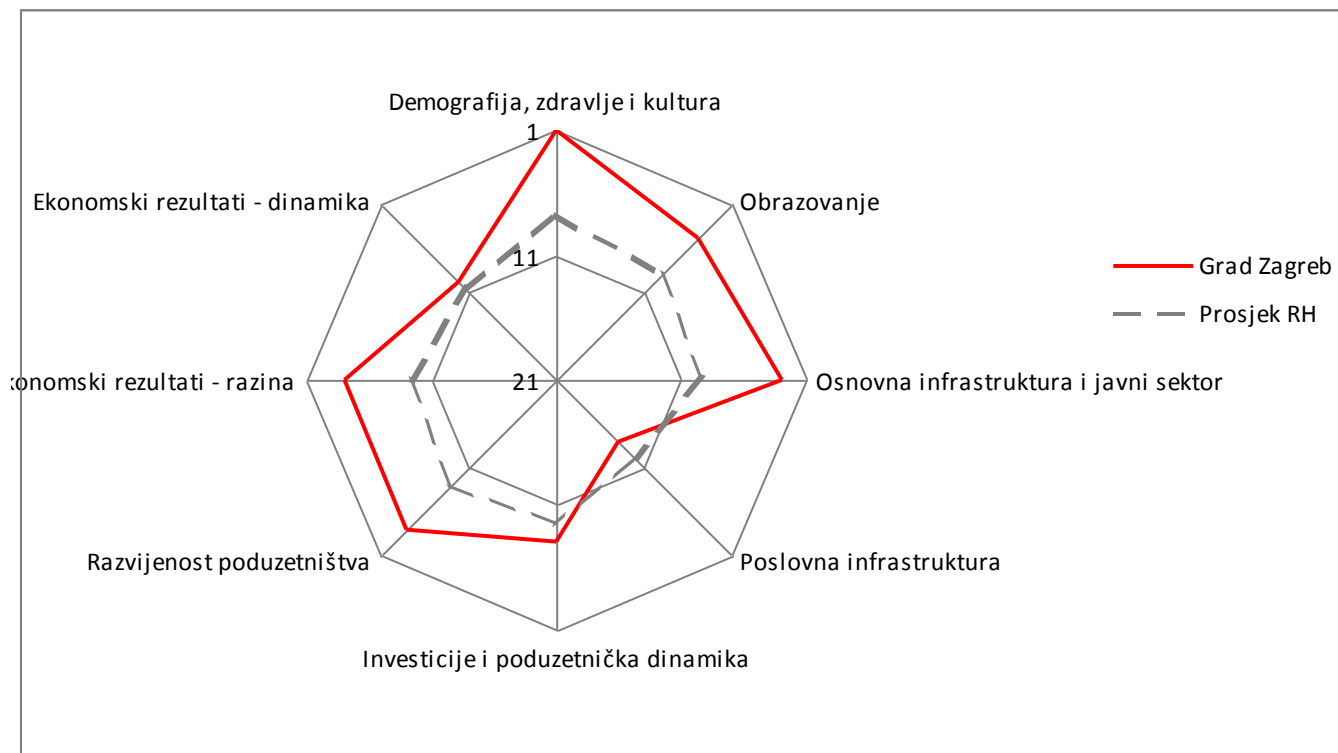
Konkurentske prednosti i slabosti županija – osnova za oblikovanje uravnotežene regionalne razvojne politike

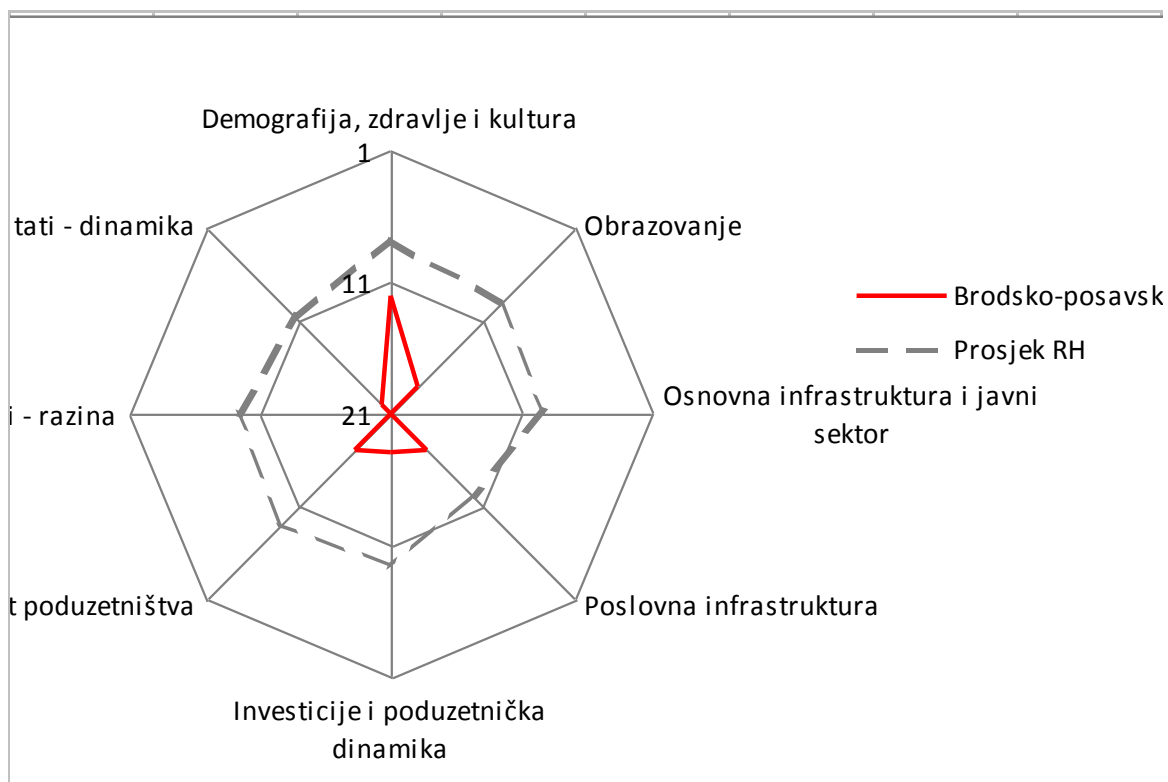
Profil konkurentnosti županija –
Poslovno okruženje i poslovni sektor
statistički indikatori

Profil konkurentnosti županija –
Poslovno okruženje i poslovni sektor
perceptivni indikatori

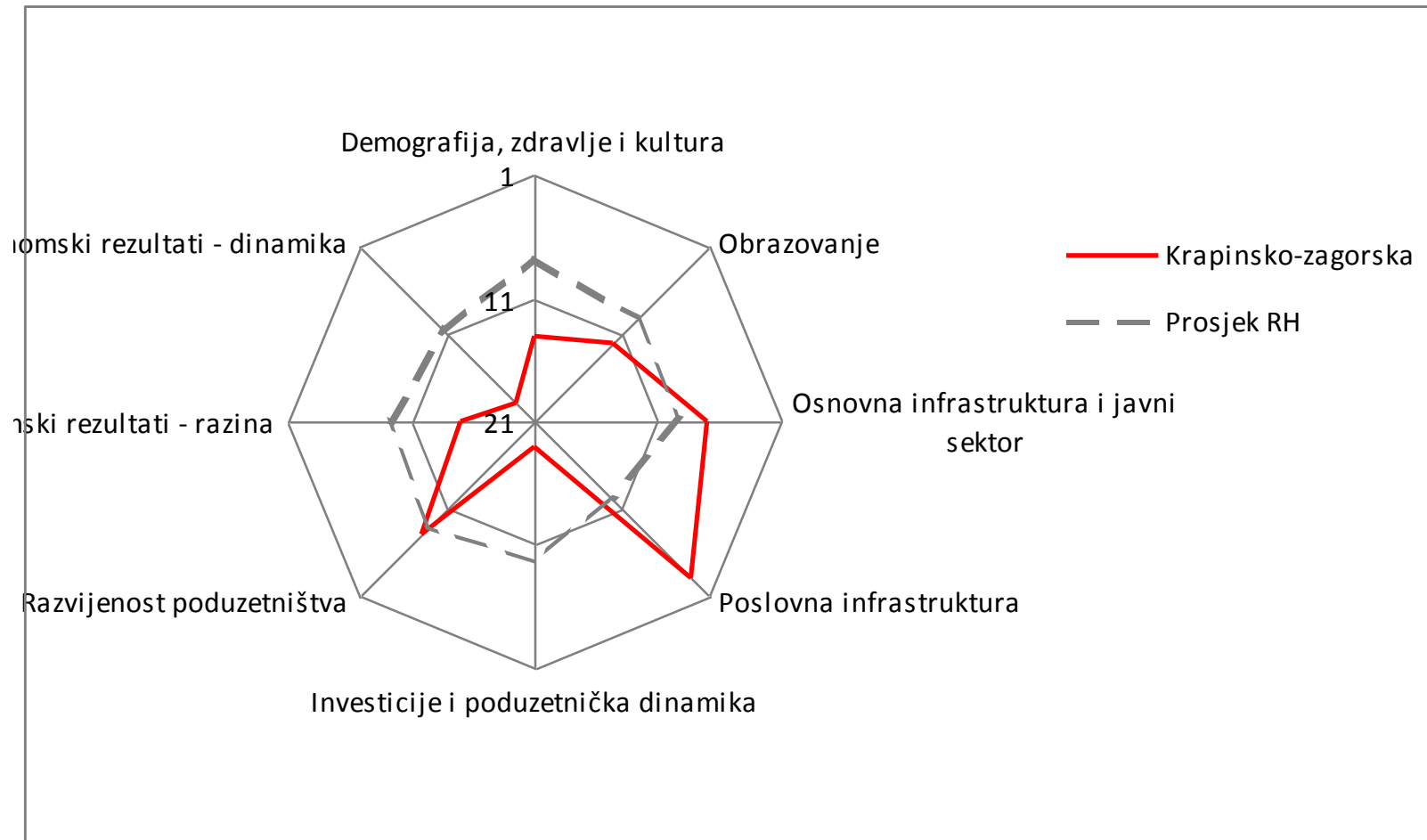
Grad Zagreb – statistički indikatori

Brodsko-posavska županija – statistički indikatori

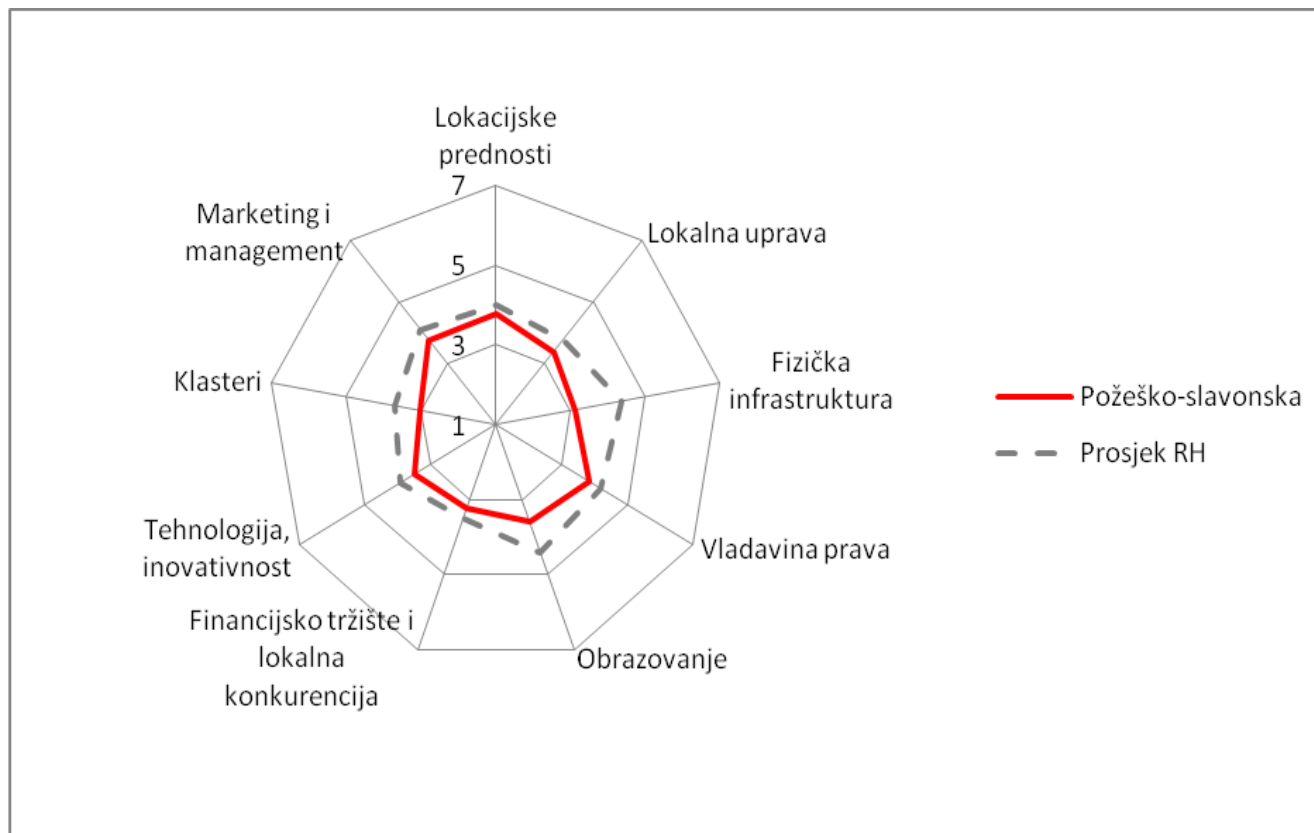
Krapinsko-zagorska – statistički indikatori

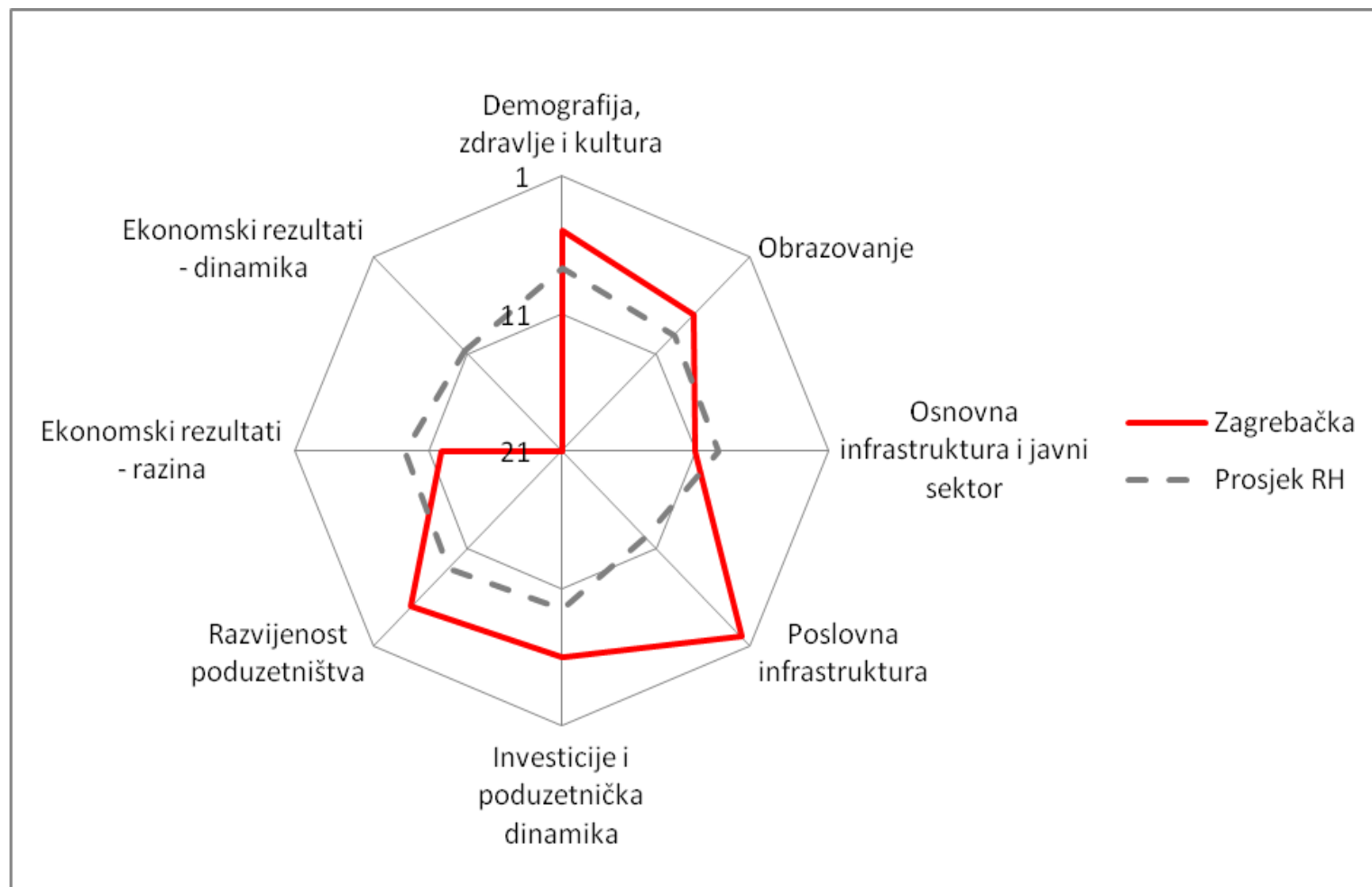
Varaždinska – perceptivni indikatori

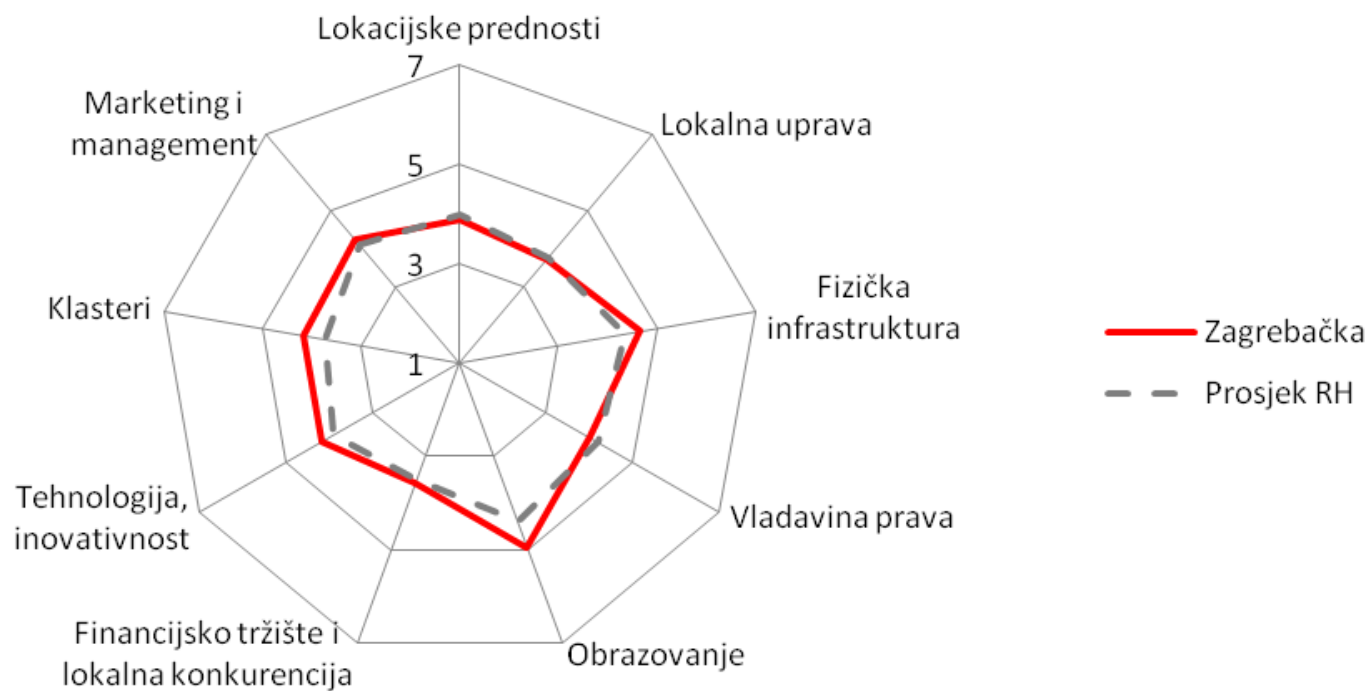
Požeško-slavonska – perceptivni indikatori

Zagrebačka županija – statistički indikatori

Zagrebačka županija – perceptivni indikatori

Snaga (bolji od prosjeka
Hrvatske)

Vladavina prava
Demografija, zdravlje, kultura
Osnovno i srednješkolsko
obrazovanje
Poslovna infrastruktura
Investicije i poduzetnička klima
Razvijenost poduzetništva

Faktori efikasnosti

Slabosti (lošiji od prosjeka
Hrvatske)

Fizička infrastruktura
Obrazovanje iznad
srednješkolskog
Financijsko tržište
Ekonomski rezultati – dinamika
Ekonomski rezultati – razina
Tehnologija i inovativnost
Klasteri
Management i marketing

Faktori inovativnosti

Faktori efikasnosti

Neka pitanja za razgovor u Zagrebačkoj županiji

- Blizina najkonkurentnijoj “županiji” (Gradu Zagrebu) nije zarazna

	Zagreb	Zagrebačka županija
• BDP pc	135.800 kn	52.200 kn
• Udio osoba s visoko- školskim obrazovanjem	26,8%	9,5%
• Broj zaposlenih u MSPpc	21,2%	11,1%
• Broj zaposlenih pc	50,3%	23,8%
• Investicije prema lokaciji objekata, Σ 2009-2011, pc	126.232 kn	18.094 kn

RIK konstatira i upozorava...

- Konkurentnije županije su i razvijenije
- Razvojne razlike ne smanjuju se:
 - BDP pc: 3:1
 - Zagreb : Brodsko-posavska, Virovitičko-podravska
 - Nezaposlenost: 1:4
 - Zagreb / Istra : Virovitičko-podravska, Brodsko-posavska, Vukovarsko-srijemska, Sisačko-moslavačka
- Promjene u razini konkurentnosti zahtijevaju dugoročne, konzistentne i međusobno usklađene politike
 - Tko i kako analizira djelotvornost vladinih politika i programa?
- Jačanje regionalne konkurentnosti (pametna specijalizacija) doprinosi stvaranju platforme za suradnju

*The Europe 2020 Competitiveness Report:
Building a More Competitive Europe 2012,*
World Economic Forum

Smart, inclusive, sustainable Europe

prvi put: 2012
svake dvije godine, do 2020.

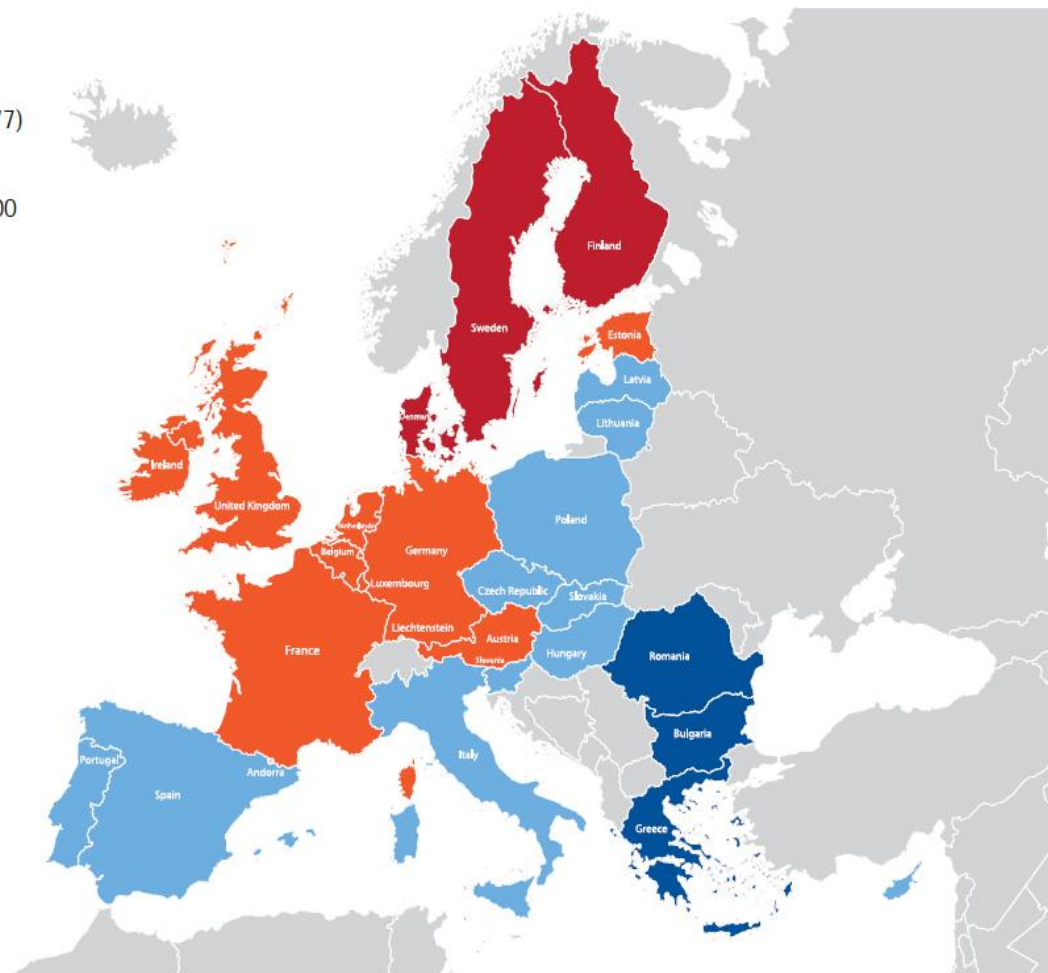

Koju boju ćemo imati?

SVJETLO
PLAVU –
SCORE
HRVATSKE
4,01

Color by
Score 2012

- 5.50 - Max (5.77)
- 4.60 - 5.50
- 4.00 - 4.60
- Min (3.76) - 4.00

Preporuke RIK-a u kontekstu drugih istraživanja

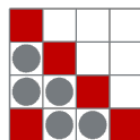

- Konkurentnost – Svjetski gospodarski forum
- Poduzetnički kapacitet - Global Entrepreneurship Monitor
- Inovacijski kapacitet – Innovation Union Scoreboard
- Poslovno okruženje – Svjetska banka
- Korupcija – Transparency International

1. Razviti **monitoring** alate
2. Osnažiti liderski kapacitet za izgradnju regionalne konkurentnosti kroz **Quadruple Helix** koncept suradnje poslovnog sektora, lokalne uprave, akademske zajednice, civilnog društva
3. Osnažiti **operativne kapacitete** za korištenje financijskih instrumenata EU
4. Analizirati **učinkovitost teritorijalne podjele** Hrvatske
5. Intenzivirati **metodu otvorene koordinacije** na razini ministarstava
6. Razviti **regije znanja** na interesnoj osnovi

7. Koristiti financijske i nefinancijske instrumente za **restrukturiranje** **gospodarske strukture** u regijama i županijama
8. Jačati **poduzetnički kapacitet** regija i županija
9. Jačati **investiranje** u regije i županije
10. Jačati regionalne **infrastrukturne** kapacitete
11. Podići **kvalitetu života** u županijama

- Perspektiva i metrika je promjenjena
 - Samozadovoljstvo pozicioniranjem na svjetskom rangu konkurentnosti kao tranzicijska zemlja od efikasnosti do inovativnosti je iza nas
 - U EU, naše dvije NUTS2 regije su u po kvaliteti većine stupova konkurentnosti u grupi od 20% najlošijih regija
 - osim po poslovnoj sofisticiranosti – u sredini
 - Metrika: 75% zaposlenosti (HR 59% do 2020.), 3% BDP za I&R (HR 1,4%); tercijarno obrazovanih 40% (HR 35%)
- Je li to dovoljno za **otrežnjenje** da shvatimo potrebu **HITNOSTI** u stvaranju cjelovite, konzistentne, dugoročne, vremenski razrađene i resursno podržane agende za reforme?

Nacionalno
Vijeće za
Konkurentnost

National
Competitiveness
Council

www.undp.hr

www.konkurentnost.hr

Nacionalno
Vijeće za
Konkurentnost

National
Competitiveness
Council